

ท่องเที่ยวอาเซียน จุดยืนที่แตกต่าง สร้างมูลค่ารวมเป็นหนึ่ง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ได้รับเชิญจากกระทรวงพาณิชย์ให้เป็นภาคีหนึ่งในการร่วมดำเนินงานวิจัย เพื่อนำงานวิจัยมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวและการบิน (ASEAN Tourism and Aviation) ที่เป็นหนึ่งใน ASEAN Roadmap ที่ประเทศไทยเป็นผู้นำในด้านการดูแลและทำวิจัย

โครงการระยะที่ 1 เริ่มต้นขึ้น โดยมีสมมติฐานว่าอาเซียนมีประสบการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ หากแต่ขาด "กลไกการสร้างความร่วมมือ" สกว. จึงสนับสนุนการวิจัยที่พยายามค้นหาคำตอบที่ตอบคำถามได้ว่า "กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะร่วมมือกันพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างไร" และ "ความร่วมมือนั้นจะทำให้กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นจุดหมายเดียว (single destination) ได้อย่างไร" ซึ่งคำตอบที่ได้ทำให้เกิดแนวคิดสำคัญคือ "การจัดการท่องเที่ยวต้องดำเนินการร่วมกันถึงจะอยู่รอดทั้งภูมิภาค หากจุดยืน (positioning) ของแต่ละประเทศต้องต่างกัน"

โครงการระยะที่ 2 หากจุดต่างในภูมิภาคเดียวกัน สกว. ได้ระดมนักวิจัยเพื่อร่วมมือกันค้นหา "จุดต่างที่วางในภูมิภาคเดียวกัน" เพราะธรรมชาติของมนุษย์ (นักท่องเที่ยว) เวลาท่องเที่ยว ก็อยากได้สิ่งที่แตกต่างกัน แต่ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่างแข่งขันโดยใช้ "จุดขายเดียวกัน" จึงสร้างความอ่อนแอให้การท่องเที่ยวในภาพรวม

แม้กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีจุดอ่อนที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวคล้ายกัน แต่มีจุดร่วมที่เหมือนกัน 2 ข้อที่เป็นจุดแข็งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว คือ "ความหลากหลายทางวัฒนธรรม" (Cultural diversity with warm hospitality) และ "ความมีมิตรไมตรี" ของชาวประชาคมอาเซียนที่ไม่มีที่ใดเหมือน

จากการทำงานในระยะที่ 2 นี้เอง ทำให้ได้ผลจากการวิจัยที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่ง คือ การนำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกเสนอตาม Theme ของแต่ละประเทศ มาตีพิมพ์เป็นหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Traveling Guidebook) ซึ่งเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์เดินทางทำวิจัยในประเทศนั้นๆ ของนักวิจัยการท่องเที่ยวไทย พร้อมคำแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวไปด้วย

แต่เชื่อว่าการร่วมมือกันในการท่องเที่ยวของภูมิภาคอาเซียนจะมีแต่ผลดีเท่านั้น ในอีกมุมหนึ่งอาจเกิดผลลบขึ้น หากขาดการวางแผนและการจัดการที่ดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม อาทิ เกิดการไหลของแรงงาน ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ที่สำคัญอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจกัน ในวัฒนธรรมข้ามชาติก็เป็นได้

ดังนั้น ในระยะที่ 3 การศึกษาวิจัยของชุดโครงการ ASEAN : การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Learning Each Other Through ASEAN Tourism Education) จึงเป็นตัวกลางสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือนอาเซียนในฐานะเป็นเป้าหมายหลักร่วมกัน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการเข้าใจในด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกันได้ในอนาคต

พิพิธศการ "พิพิธอาเซียน...A Journey through ASEAN" ภาค 2
อาเซียน...หนึ่งจุดหมาย หลายประสบการณ์ ASEAN TOWARD ONE DESTINATION

5504 / No. 09